

УДК: 615.281.8:615.37:523:616.31:615.03.001.5

Попова О.І.

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
Епідеміологічні аспекти герпетичного стоматиту у дітей м.Вінниці

Резюме. Досліджені особливості епідеміології герпесу порожнини рота у дітей м.Вінниці в залежності від віку, статі та за порами року. Встановлено, що гострий герпетичний стоматит посідає перше місце в структурі захворювань СОПР, частіше зустрічається в віці 1-2 роки. Кількість випадків ГГС та РГС збільшується восени та влітку.

Ключові слова: герпетичний стоматит, епідеміологія герпесу.

Вступ. Однією з найбільш поширених форм герпетичної інфекції є герпетичний стоматит [3, 6]. За даними Виноградової Т.Ф., Мельниченка Е.М (1983) гострий герпетичний стоматит зустрічається в 80% випадків всіх стоматитів у дітей [2]. Крім того, цей стоматит займає одне з перших місць в дитячій інфекційній патології, зустрічаючись частіше скарлатини, кіру, епідемічного паротиту.

Відносно сезонності гострого герпетичного стоматиту відомі різні дані. Є повідомлення, що захворювання частіше зустрічається в осінне-зимовий період в зв'язку з переохолодженням та змінами реактивності дитячого організму [7]. Інші автори встановили більшу частоту захворюваності влітку, що пов'язують з підвищенням активності УФ-опромінення [3]. За даними Виноградової Т.Ф., Мельниченка Е.М. (1983) чіткої сезонності не існує, що автори пов'язують з широким розповсюдженням вірусу герпесу серед населення за рахунок латентного носійства та періодичних рецидивів [2].

Встановлено, що важкі форми герпетичних уражень бувають однією з перших ознак синдрому набутого імунодефіциту [4, 7]. Вчені багатьох країн спостерігали закономірність, коли швидке розповсюдження герпес-інфекції передувало різкому зростанню ВІЛ-інфікування. [5]. Відомо, що локалізовану форму Herpes labialis при тривалості, перевищуючій 1 місяць, також слід розглядати як СНІД-індикаторне захворювання [1], що знаходе підтвердження і в інших працях [4]. Тому на тлі зростання кількості ВІЛ-інфікованих всебічне дослідження розповсюдженості герпетичної інфекції набуває особливої актуальності.

Метою дослідження стало вивчення розповсюдженості та епідеміологічних аспектів герпетичних стоматитів серед дитячого населення м.Вінниці.

Матеріали і методи дослідження.

Дослідження дитячої захворюваності на герпес проведено за допомогою аналізу 2472 амбулаторних карт міської дитячої стоматологічної поліклініки м.Вінниця за 2004-2005 роки. Враховували кількість дітей (окремо хлопчиків та дівчаток), що перенесли гостру форму чи рецидив герпесу, захворюванність відносно інших стоматитів, захворюванність відносно іншої патології слизової оболонки порожнини рота (СОПР), взаємо'зв'язок захворюваності з порами року та віком дітей.

Результати дослідження та їх обговорення.

При вивченні структури стоматологічних захворювань, з приводу яких хворі звертаються в спеціалізований кабінет лікування захворювань СОПР, було встановлено найбільшу кількість звернень з приводу гострого герпетичного стоматиту (ГГС) (49,8±1,14%) серед усіх звернень за будь-яких причин (табл. № 1).

Таблиця 1.

Структура захворювань СОПР за даними звертань
у спеціалізований кабінет

Роки	ГГС		РГС		Інші стоматити		Інші причини звернення		Всього звернень	
	Абс. кільк	%	Абс. кільк	%	Абс. кільк	%	Абс. Кільк	%	Абс. кільк	%
2004	626	50,98	52	4,23	220	17,92	330	26,87	1228	100
2005	606	48,71	101	8,12	238	19,13	299	24,04	1244	100
Разом	1232	49,84	153	6,19	458	18,53	629	25,44	2472	100

При аналізі структури захворюваності на стоматит було встановлено досить високу захворюванність на ГГС, яка становить 66,92±2,79% та посідає перше місце серед усіх звернень з приводу стоматиту (табл. № 2).

Таблиця 2.

Місце герпетичних стоматитів в структурі захворюваності на стоматит

Роки	ГГС		РГС		Інші стоматити		Всього звернень з приводу стоматиту	
	Абс. кільк.	%	Абс. кільк.	%	Абс. кільк.	%	Абс. кільк.	%
2004	626	69,71	52	5,79	220	24,50	898	100
2005	606	64,13	101	10,69	238	25,18	945	100
Разом	1232	66,85	153	8,3	458	24,85	1843	100

Примітка: РГС – рецидивуючий герпетичний стоматит

У значної частини дітей, що перенесли ГГС, захворювання набуває рецидивуючий характер. РГС в структурі захворювань СОПР коливаються в межах від 4,23% до 8,12% в різні роки дослідження та від 5,79% до 10,69% в структурі захворюваності на стоматит. У 37,3% дітей хронізація стоматиту розпочинається у віці до 5-х років.

При дослідженні сезонності захворюваності на герпетичний стоматит з 2004 по 2005 роки було встановлено, що герпетичний стоматит зустрічається протягом року, але з різною частотою відповідно до календарних місяців року. Виявлено, що зростання захворюваності на ГГС з 2004 по 2005 роки спостерігається в вересні і складає від 11,02 % до 13,53 % всіх випадків (табл. 3).

Дослідження посезонного розподілу частоти захворюваності на ГГС та РГС показало найбільшу кількість випадків восени (31,66% та 29,4% відповідно) та влітку (27,84% та 28,1% відповідно). Найменша кількість випадків ГГС спостерігалась взимку (20,86 %) та навесні (19,64 %). Деяко менший рівень захворюваності на РГС також спостерігався навесні (23,5%) та влітку (18,95%).

Таблиця 3.

Розподіл випадків захворюваності на гострий герпетичний стоматит
за місяцями року.

Місяці року	Кількість випадків ГГС та РГС в %			
	2004 рік		2005 рік	
	ГГС	РГС	ГГС	РГС
I	6,23	1,92	5,12	8,91
II	6,88	7,7	6,77	4,95
III	6,39	7,7	5,12	10,9
IV	6,39	5,77	7,75	7,92
V	7,51	3,85	6,11	7,92
VI	9,26	9,61	7,26	9,90
VII	9,58	9,61	9,41	7,92
VIII	9,26	9,61	10,89	9,90
IX	11,02	15,38	13,53	8,91
X	9,58	11,54	12,37	8,91
XI	7,51	13,46	9,41	5,94
XII	10,39	3,85	6,26	7,92
Всього	100	100	100	100

Аналіз отриманих даних виявив залежність рівня захворюваності на ГГС та РГС в залежності від віку дітей (табл. № 4).

Таблиця 4

Захворюванність дітей на гострий герпетичний стоматит
у різні вікові періоди (в %)

	Вікові періоди							
	До 1 року	1-2 роки	2-3 роки	3-5 роки	5-7 роки	7-14 років	14-18 років	Всього
2004	3,35	52,24	13,26	11,34	6,87	11,5	1,44	100
2005	2,64	50,99	13,04	13,86	5,12	13,37	0,98	100

Так у дітей першого року життя захворюваність на ГГС становить $3,0 \pm 0,36\%$ випадків. Максимальне зростання захворюваності на ГГС спостерігається у віці 1-2 роки та становить $51,62 \pm 0,62\%$ випадків. Далі від 3 до 5 років кількість випадків захворюваності на ГГС поступово зменшується до $12,6 \pm 1,26\%$, у віці від 5-7 років - до $6,0 \pm 0,88\%$. Найменший рівень захворюваності на ГГС спостерігається у віці 14-18 років і складає $1,21 \pm 0,23\%$.

Аналізуючи захворюваність на РГС, було встановлено не високий рівень захворюваності з 1 до 7 років ($12,75 \pm 1,5\%$). Максимальний рівень захворюваності на РГС спостерігається у віці від 7 до 14 років і становить $43,3 \pm 6,7\%$.

Таблиця 5

Захворюванність дітей на рецидивуючий герпетичний стоматит
у різні вікові періоди (в %)

Рік	Вікові періоди (в роках)							
	0-1	1-2	2-3	3-5	5-7	7-14	14-18	Всього
2004	-	9,62	5,77	15,38	11,54	50	7,69	100
2005	-	10,89	15,84	13,86	14,85	36,63	7,93	100

Вивчення поширеності захворювання ГГС та РГС залежно від статі не виявило суттєвих відмінностей. Віково-статевий склад дітей, хворих на гострий та рецидивуючий герпетичний стоматит, представлений в таблиці 6. Встановлено, що гострий герпетичний стоматит зустрічається майже з однаковою частотою як в хлопчиків ($50,08\%$) так і в дівчаток ($49,92\%$).

Частіше ГГС спостерігався в дівчаток в вікових групах до року, 3-5 років, 5-7 років та 14-18 років (60,0%).

Таблиця 6

Віково-статевий склад дітей, хворих на ГГС та РГС

Вікові періоди	Кількість дітей (в %)			
	ГГС		РГС	
	Дівчатка	Хлопчики	Дівчатка	Хлопчики
До 1 року	3,41	2,59	-	-
1-2 роки	51,2	52,03	9,72	11,1
2-3 роки	12,52	13,78	9,72	14,8
3-5 років	13,33	11,83	19,44	9,88
5-7 років	6,5	5,51	15,28	12,35
7-14 років	13,04	13,29	37,5	44,4
14-18 років	1,46	0,97	8,34	7,47
Всього	100	100	100	100

Не значні відмінності спостерігаються в віково-статевому складі дітей, хворих на рецидивуючий герпетичний стоматит. Частіше рецидивуючий герпетичний стоматит спостерігається у хлопчиків (52,94%). Але в вікових групах від 3 до 5 років, від 5 до 7 та від 14-18 років переважає частка дівчаток.

Таким чином, в структурі захворюваності СОПР та серед інших стоматитів гострий герпетичний стоматит посідає перше місце (відповідно $49,8 \pm 1,14\%$ та $66,92 \pm 2,79\%$). ГГС та РГС зустрічається майже з однаковою частотою в хлопчиків та дівчаток (відповідно 50,4% та 49,6%). Найвища частота ГГС спостерігається у віці 1-2 роки - 51,62%, що пов'язано з особливостями будови СОПР у данному віці, травмою слизової під час прорізування зубів та зникненням антитіл до ВПГ, отриманих від матері при народженні. Рецидивуючий герпес у дітей до року ще не спостерігається. У віці 1-2 роки визначається 10,45% випадків РГС. Найвища частота РГС спостерігається у віці 7-14 років і становить 41,17%. Визначається збільшення кількості випадків ГГС та РГС восени та влітку. Високий показник восени обумовлений високим показником вересня, коли діти повертаються з літніх канікул в організовані дитячі установи. Влітку внаслідок підвищеного УФ-опромінення знижується активність імунних механізмів захисту організму.

Висновки.

1. Не дивлячись на велику кількість існуючих методів лікування герпетичної інфекції, розповсюдженість цієї патології зростає, випереджаючи приріст населення, та потребує уваги дослідників усіх країн світу.

2. Отримані дані щодо динаміки розповсюдженості та сучасних особливостей перебігу гострого та хронічного стоматитів у дітей м.Вінниці є важливими для планування надання допомоги і необхідними для створення раціональної системи диспансерного спостереження.

Список літератури.

1. Белозеров Е.С., Буланьков Ю.И. Болезни герпесвирусной природы – Элиста: АПП «Джангар», -2005, -64 с.

2. Виноградова Т.Ф., Максимова О.П., Мельниченко Э.М. Заболевания пародонта и слизистой оболочки полости рта у детей. – М.: Медицина. -1983. – 208с.

3. Гевкалюк Н.О. Клініко-лабораторні аспекти та прогнозування важкості перебігу герпетичного стоматиту у дітей: Автореф.дис....к.мед.наук. – Івано-Франківськ. -2003. – 21 с.

4. Маричев І.Л. Герпесвіруси – СНІД-маркерні захворювання // Сучасні інфекції.-2005.-№3-4.-С.55-60.

5. Потекаев Н.Н., Хашиева Ф.Н., Кравченко А.В. Особенности клинического течения простого и опоясывающего герпеса у ВИЧ-инфицированных лиц // Российский журнал кожных и венерических болезней. Приложение „Герпес”.-2006.-№1.-С.40-43.

6. Семенова Т.Б., Губанова Е.И. Современные представления о клинике, особенностях эпидемиологии и лечения простого герпеса // Лечащий врач. – 1999. - №2-3. – С.10-16.

7. Шульженко А.Е. Герпетические инфекции человека: перспективы диагностики и противовирусной терапии // Российский журнал кожных и венерических болезней. Приложение „Герпес”.-2006.-№1.-С.51-57.

Попова Е.И.

Винницкий национальный медицинский университет им. Н.И. Пирогова

Эпидемиологические аспекты герпетического стоматита у детей г.Винницы

Резюме. Исследованы особенности эпидемиологии герпеса полости рта у детей г.Винницы в зависимости от возраста, пола и времен года. Установлено, что острый герпетический стоматит занимает первое место в структуре заболеваний СОПР, чаще встречается в возрасте 1-2 года. Количество случаев ОГС и РГС увеличивается осенью и летом.

Ключевые слова: герпетический стоматит, эпидемиология герпеса.

Popova O.I.

Vinnitsa State Medical University

The epidemiological of herpetic stomatitis of children in Vinnitsa

Summary. The epidemiologic peculiarities of herpetic stomatitis in children of Vinnitsa in dependence on age, sex and seasons were investigated. It was detected that acute herpetic stomatitis is on the first place in structure of oral cavity diseases, meets more often in 1-2 years old. Quantity cases of AHS and RHS increases in autumn and summer.

Key words: herpetic stomatitis, the epidemiology of herpes

Попова Олена Іванівна – асистент кафедри стоматології дитячого віку Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, вул. В.Стуса 2/19, тел. 8(0432) 35-93-15 (роб.).

Зав.кафедрою – к.м.н., доцент Філімонов Юрій Вікторович

Попова О.І.: дом.адреса м. Вінниця, вул. Заболотного 7/103. Тел: 8(0432) 51-08-15 дом., 8-067-721-41-70 моб.